

V Bruseli 14. februára 2020
(OR. en)

5767/20

COMPET 42
IND 15
MI 36

POZNÁMKA

Od: Predsedníctvo

Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada

Predmet: *Príprava zasadnutia Rady pre konkurencieschopnosť 27. – 28. februára 2020*

Európska zelená dohoda – prechod na klimaticky neutrálny a obehový priemysel EÚ

prezentácia Komisie

diskusia o smerovaní

Delegáciám zasielame v prílohe poznámku predsedníctva s názvom „Európska zelená dohoda – prechod na klimaticky neutrálny a obehový priemysel EÚ“ na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť 27. februára 2020.

Rada pre konkurencieschopnosť, 27. februára 2020

Európska zelená dohoda – prechod na klimaticky neutrálny a obehový priemysel EÚ

Podkladový dokument predsedníctva na účely výmeny názorov

V Európskej zelenej dohode, ktorú Komisia zverejnila 11. decembra 2019, sa uvádza spôsob, ako sa má Európa stať prvým klimaticky neutrálnym kontinentom do roku 2050, pričom sa podporí hospodárstvo, zlepší sa zdravie ľudí a kvalita ich života, bude sa brať ohľad na prírodu a na nikoho sa nezabudne.

Európska rada 12. decembra 2019 schválila cieľ dosiahnuť klimaticky neutrálnu EÚ do roku 2050, vzala na vedomie oznámenie o zelenej dohode a vyzvala Radu, aby pokračila v práci v súlade so svojim schválením cieľa na rok 2050. Európska rada zdôraznila, že nasledujúci viacročný finančný rámec (VFR) významne prispieje k opatreniam v oblasti klímy.

Európska rada ďalej zdôraznila, že je potrebné, aby všetky relevantné právne predpisy a politiky EÚ boli v súlade s plnením cieľa klimatickej neutrality a prispievali k nemu, a to pri dodržiavaní rovnakých podmienok.

Európska zelená dohoda obsahuje plán s politikami a opatreniami na dosiahnutie transformačnej zmeny, ktorú potrebujeme vo všetkých sektoroch. Mnohé z nich sa budú vykonávať v prvom roku Komisie a budú tvoriť hlavnú časť pracovného programu Komisie pre rok 2020.

Komisia oznámila, že zlepší spôsob, ako sa jej usmernenia o lepšej právnej regulácii a podporné nástroje zaoberajú otázkami udržateľnosti a inovácie. Cieľom je zabezpečiť, aby všetky iniciatívy Európskej zelenej dohody dosiahli ciele čo najúčinnnejšie a najmenej zaťažujúco a aby všetky ostatné iniciatívy EÚ dodržali zelenú prísahu „nespôsobiť škodu“.

Chorvátske predsedníctvo je pripravené uľahčiť rokovania v Rade o všetkých návrhoch v tejto oblasti.

Mobilizácia priemyslu v záujme čistého a obehového hospodárstva

Európsky priemysel zohráva v budúcnosti Európy kľúčovú úlohu ako dôležitý zdroj udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu. Silná priemyselná základňa je základom našej konkurencieschopnosti a prosperity. Bez moderného priemyslu nebude možné transformovať spoločnosť smerom k udržateľnej, klimaticky neutrálnej a digitálnej budúcnosti.

Ako sa uvádza v Európskej zelenej dohode, dosiahnutie klimaticky neutrálneho a obehového hospodárstva si vyžaduje úplnú mobilizáciu priemyslu. Transformácia priemyselného odvetvia vrátane všetkých hodnotových reťazcov trvá 25 rokov, čo je jedna celá generácia. Transformáciou sa hospodárstvo v Európe musí zmeniť z lineárneho na obehové, teda z takého, ktoré „berie – vyrába – predáva – odhadzuje“, na také, ktoré opravuje, opakovane používa a vyrába, a len po vyčerpaní týchto možností, recykluje a vracia zdroje späť do výroby. Ak chceme byť v roku 2050 pripravení, rozhodnutia a opatrenia treba prijať v najbližších piatich rokoch.

Nové obchodné modely, ktoré umožňujú digitalizáciu, sú naliehavo potrebné na urýchlenie obehovosti a podporu dematerializácie nášho hospodárstva, čím sa zníži závislosť Európy od primárnych surovín.

Transformácia je príležitosťou na rozšírenie udržateľnej hospodárskej činnosti, ktorá vytvára pracovné miesta. Svetové trhy nízkoemisných technológií, udržateľných výrobkov a služieb majú značný potenciál. Veľký potenciál nových činností a pracovných miest ponúka aj obehové hospodárstvo. Transformácia je však príliš pomalá a nerovnomerná.

Zároveň platí, že ak mnohí medzinárodní partneri nemajú rovnaké ambície ako EÚ, ktorá zvyšuje svoje ambície v oblasti klímy, existuje riziko úniku uhlíka. Dochádzalo by k nemu buď v dôsledku presunu výroby z EÚ do iných krajín s nižšími ambíciami v oblasti znižovania emisií alebo v dôsledku nahradenia výrobkov EÚ dovozom výrobkov s vyššími emisiami uhlíka. Ak by sa toto riziko stalo skutočnosťou, nedošlo by k žiadnemu zníženiu globálnych emisií. Komisia preto vo vybraných odvetviach skúma mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (s cieľom predložiť návrh v roku 2021).

Komisia v marci 2020 prijme priemyselnú stratégiu EÚ. Mala by sa v nej riešiť dvojaká výzva ekologickej a digitálnej transformácie so zameraním na všetky relevantné oblasti politiky. Európa musí využiť potenciál digitálnej transformácie, ktorá je kľúčovým faktorom dosiahnutia cieľov zelenej dohody. Silnejšie obehové priemyselné hodnotové reťazce sú kľúčové pre ekologický a udržateľný priemysel EÚ a poskytujú EÚ konkurenčnú výhodu ako priekopníci v oblasti uhlíkovej neutrality. Správa a riadenie spoločností by sa mali zmeniť, keďže mnohé spoločnosti sa na rozdiel od svojho dlhodobejšieho rozvoja a udržateľnosti zameriavajú na krátkodobé finančné výnosy. Kľúčová je podpora nových foriem spolupráce s priemyslom a investícií do strategických hodnotových reťazcov. Posilnenie európskych hodnotových reťazcov je dôležité v globálnom kontexte na zvýšenie konkurencieschopnosti a strategickej autonómie. Projekty spoločného európskeho záujmu sú jedným z relevantných nástrojov na podporu strategických hodnotových reťazcov na úrovni EÚ, nemali by však byť jediné.

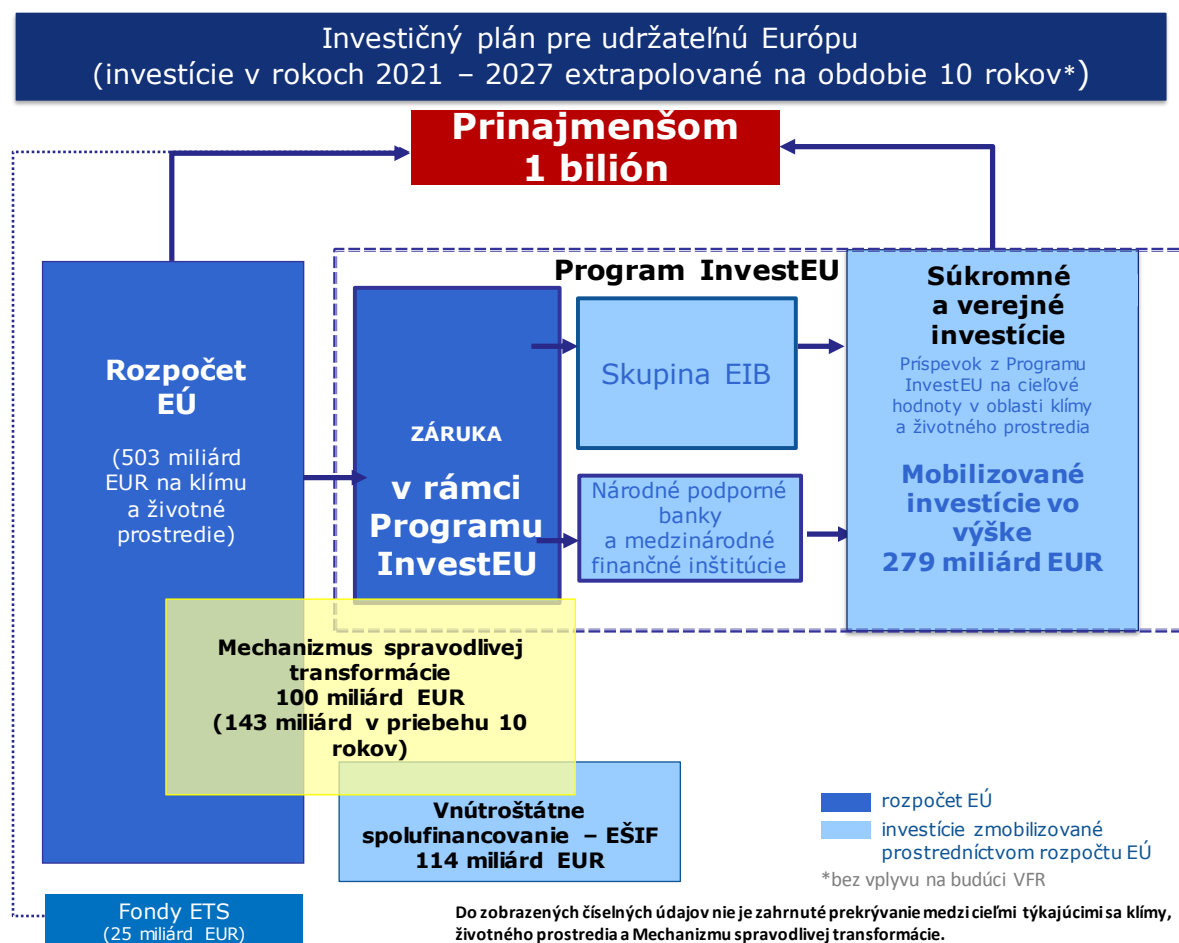
Energeticky náročné odvetvia ako oceliarstvo, chemický a cementársky priemysel sú pre európske hospodárstvo nenahraditeľné, pretože zásobujú viacero kľúčových hodnotových reťazcov. Dekarbonizácia a modernizácia tohto sektora je nevyhnutná. V odporúčaní, ktoré uverejnila skupina na vysokej úrovni pre energeticky náročné priemyselné odvetvia, sa preukazuje odhodlanie sektora plniť tieto ciele¹. Uvádzajú sa v nich opatrenia, ktoré by mohli poskytnúť správne trhové signály na prilákanie nových investícií v Európe, pomôcť spoločnostiam realizovať nákladovo efektívne spôsoby dosiahnutia klimatickej neutrality a získať nové obchodné príležitosti v Európe a v zahraničí. Tieto odporúčania sa zameriavajú aj na potrebu zabezpečiť spravodlivý prechod a zväziť potrebu vybaviť pracovníkov novými zručnosťami a pomôcť komunitám, ktoré sú závislé od týchto odvetví, zvládnuť tento prechod. Strategickou otázkou pri realizácii zelenej dohody je aj zabezpečenie dodávok udržateľných surovín potrebných na čisté a digitálne technológie.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_19_6353

Nový akčný plán pre obehové hospodárstvo spolu s priemyselnou stratégiou pomôže zmodernizovať hospodárstvo EÚ a využiť príležitosti, ktoré obehové hospodárstvo ponúka na domácej i svetovej úrovni. Kľúčovým cieľom nového politického rámca bude stimulovať rozvoj vedúcich trhov s klimaticky neutrálnymi a obehovými výrobkami, v EÚ a aj za jej hranicami, ako aj preorientovať európske hospodárstvo k maximalizácii zachovania hodnoty a minimalizácii využívania primárnych zdrojov. Uvedený akčný plán bude zahŕňať politiku udržateľných výrobkov, ktorou sa zabezpečí, aby sa výrobky navrhovali so zreteľom na udržateľnosť a obehovosť a znížené environmentálne a sociálne dôsledky počas celého ich životného cyklu, a to na základe porovnateľných a overiteľných údajov. Pred recykláciou materiálov sa uprednostní znižovanie ich objemu a opätovné využívanie. Podporia sa nové obchodné modely a stanovia minimálne požiadavky na prevenciu uvádzania environmentálne škodlivých výrobkov na trh EÚ. Posilní sa tým rozšírená zodpovednosť výrobcu.

Prechod na udržateľné klimaticky neutrálne hospodárstvo si bude v celej Európe vyžadovať značné investície a silnú politickú odozvu na všetkých úrovniach. Očakáva sa, že dosiahnutie súčasných cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 si vyžiada dodatočné ročné investície vo výške 260 miliárd EUR, čo predstavuje približne 1,5 % HDP v roku 2018. Tieto investície si budú vyžadovať mobilizáciu verejných a súkromných sektorov. Komisia 14. januára predstavila Investičný plán európskej zelenej dohody s cieľom pomôcť uspokojiť tieto investičné potreby (obrázok č. 1). Aspoň 25 % dlhodobého rozpočtu EÚ by sa malo vyčleniť na opatrenia v oblasti klímy a Európska investičná banka, ktorá je európskou klimatickou bankou, poskytne ďalšiu podporu. V záujme toho, aby súkromný sektor prispel k financovaniu ekologickej transformácie, Komisia v roku 2020 predloží obnovenú stratégiu pre udržateľné financovanie.

Obrázok č. 1: Prvky financovania v rámci investičného plánu pre udržateľnú Európu



Digitálne technológie sú kľúčovým faktorom umožňujúcim dosiahnuť ciele udržateľnosti, ktoré zelená dohoda stanovuje v mnohých rôznych sektoroch. Komisia má v úmysle preskúmať opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa digitálne technológie ako umelá inteligencia, 5G, blockchain, cloud computing, edge computing a internet vecí mohli zavádzať rýchlejšie a maximalizovať vplyv politik na riešenie zmeny klímy, obehové hospodárstvo a ochranu životného prostredia. Tieto technológie môžu urýchliť integráciu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov do európskych trhov s energiou a motivovať zákazníkov k úspore energie. Digitalizácia prináša nové príležitosti aj v oblasti diaľkového monitorovania znečistenia ovzdušia a vody, či monitorovania a optimalizácie využívania energie a prírodných zdrojov. Európa zároveň potrebuje digitálny sektor, ktorého ústredným prvkom bude udržateľnosť. V tejto súvislosti sa v novo schválenej digitálnej stratégii uvádzajú opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti a výkonnosti obehového hospodárstva aj v samotnom sektore – od širokopásmových sietí po dátové centrá. Okrem toho sa Komisia v rámci uvedeného akčného plánu pre obehové hospodárstvo osobitne zameria na oblasť elektroniky, kde sa bude zaoberať naliehavými nedostatkami v obehovosti elektronických zariadení.

Ministri pre konkurencieschopnosť sa v tomto kontexte vyzývajú, aby rokovali o kľúčových prvkoch navrhovanej Európskej zelenej dohody a vymenili si názory na tieto otázky:

1. Ako by mali politiky EÚ a vnútroštátne politiky podporovať príspevok priemyslu k dosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality v roku 2050? Pokiaľ ide o dosiahnutie klimatickej neutrality a ostatné ciele zelenej dohody, sú pre kľúčové priemyselné odvetvia potrebné osobitné politiky a opatrenia?
2. Do akej miery sú odporúčania, ktoré vydala skupina na vysokej úrovni pre energeticky náročné priemyselné odvetvia, v súlade s odpoveďami na otázky (1) a (2)? Aké kroky a opatrenia je potrebné prijať na úrovni EÚ, aby sa znížilo riziko úniku uhlíka?
3. Ako môže digitalizácia uľahčiť a urýchliť prechod na obehové hospodárstvo?
